

Începuturile organizate ale sportului ieșean: „Societatea de Gimnastică, Sport și Muzică”

LUCIAN POPESCU

Cuvinte cheie: asociație, activitate corporală, muzică

Cercetarea fenomenului sportiv ieșean, abordată din punct de vedere legislativ și organizatoric pentru diferite perioade istorice (modernă, interbelică, comunistă, post-decembristă), reprezintă un demers dificil și nu ușor de realizat. Cauza principală o reprezintă lipsa unor lucrări de specialitate (articole, studii, monografii etc.), care să prezinte momentele ce au marcat apariția și evoluția domeniului activităților corporale (educația fizică și sportul) într-un cadru organizat – asociații, cluburi sau societăți sportive.

Pentru tema enunțată, Societatea de Gimnastică, Sport și Muzică (SGSM) din Iași, informațiile existente în istoriografia domeniului sunt puține și incomplete pentru a ne forma o imagine cât mai apropiată de realitate asupra semnificației pe care o are organizația ieșeană în dezvoltarea educației fizice și sportului pe plan local, regional și național¹.

În contextul prezentat, o abordare de acest gen este absolut firească întrucât, odată cu trecerea anilor se așterne uitarea peste oameni, fapte și realizări, iar eforturile și munca de început a celor ce sunt considerați, pe bună dreptate, ctitorii educației fizice și sportului ieșean nu trebuie să rămână necunoscută.

Ideea publicării acestor pagini s-a născut pe măsură ce încercam să reconstituim istoricul Societății de Gimnastică, Sport și Muzică, având speranța că, într-un viitor nu prea îndepărtat, studiul nostru va reprezenta temelia unei monografii a sportului ieșean. Totodată, șansa depistării unor documente inedite aflate la Arhivele Naționale Istorice Centrale², ziare³ și instrumente de lucru⁴ ne-au

---

¹ D. Ionescu, *Istoricul gimnasticeii și educației fizice la noi*, București, Tipografia „Revista Geniului”, 1939; Emil Ghibu, Ion Todan, *Sportul românesc de-a lungul anilor*, București, Editura „Stadion”, 1970; Nicolae Postolache, *Istoria sportului românesc în date*, Iași, Editura „Junimea”, 1979; *Enciclopedia Educației Fizice și Sportului din România*, vol. III, București, Editura „Aramis”, 2002.

² Arhivele Naționale Istorice Centrale București, Fond Parlament, dosar Societatea de Gimnastică, Sport și Muzică din Iași, nr. 1391/1905-1906 (în continuare: Parlament, 1391/1905-1906);

ajutat să identificăm cele mai semnificative realizări pentru ca Societatea de Gimnastică, Sport și Muzică din Iași să ocupe locul care i se cuvine în ierarhia celor mai importante societăți similare din România.

De asemenea, pentru a reda cât mai concret fenomenul cercetat, ne-am propus să prezentăm informațiile pe mai multe paliere și anume: a) începuturile organizate ale sportului ieșean; b) înființarea, organizarea și funcționarea Societății de Gimnastică, Sport și Muzică și prezentarea celor mai importante realizări administrativ-organizatorice; c) aspecte privind activitatea Societății pe secții sportive; d) implicarea și rolul unor personalități în propagarea educației corporale, alte particularități mai puțin cunoscute.

A. Începuturile organizate ale sportului ieșean

Conform mărturiilor scrise, începuturile organizate ale fenomenului sportiv din principalul oraș al Moldovei și, totodată, primul centru universitar al României moderne, datează încă din secolul al XIX-lea, atunci când s-au înființat câteva grupări sportive, denumite „Societăți”, cu scopul de a promova „gustul” pentru practicarea activităților corporale în rândul diverselor componente sociale. Caracteristica principală a acestor structuri era dată de faptul că ele propagau doar un anumit tip de activitate sportivă, având un caracter monosportiv. Astfel, Societatea Medicilor și Amicilor Naturii, înființată în anul 1837, promova turismul⁵, în timp ce Societatea de Hipism, fondată în anul 1851, căuta să dezvolte echitația⁶.

După momentul istoric de la 24 ianuarie 1859, educația corporală avea să ocupe un loc tot mai important printre preocupările cetățeanului modern. Un rol important în acest demers l-au avut „societățile” sportive particulare, printre care: Jockey-Club (fosta Societate de Hipism – schimbarea denumirii s-a petrecut în anul 1861), considerată prima grupare sportivă din România

Direcția Județeană a Arhivelor Naționale, Fond Primăria Iași, dosar Societatea de Gimnastică, Sport și Muzică, nr. 450/1905 (în continuare: Primăria Iași, dosar 450/1905)

³ Colecția *Opinia, Lumea și Ziarul de Iași*.

⁴ *Statutele „Societății de gimnastică, sport și muzică din Iași”*, Iași, Tipografia „Dacia”, 1904; *Două raporturi anuale prezentate Adunărilor generale pe anii 1907 și 1908*, Societatea de Gimnastică, Sport și Muzică din Iași, Iași, Tipografia „Națională”, 1908; *Călăuza Ceahlăului*, Societatea de Gimnastică, Sport și Muzică din Iași, Iași, Tipografia „H. Goldner”, 1932; „Mapă de lucru” aparținând profesorului de gimnastică Teodor Berescu, unul dintre fondatorii societății sportive ieșene, donată Arhivei Direcției pentru Sport Județene Iași cu scopul realizării unei monografii a sportului ieșean; în prezent „mapa” se găsește în custodia autorului.

⁵ Nicolae Postolache, *Istoria sportului românesc în date*, Iași, Editura Junimea, 1979, p. 27.

⁶ *Ibidem*, p. 29.

Modernă⁷; Asociația „Yasser Männer Turnverein” înființată în anul 1867, având ca domeniu de activitate gimnastica⁸; Societatea Internațională de Tir și Gimnastică, fondată în anul 1877, organizație polisportivă care promova tirul, gimnastica, scrima, biliardul, șahul și dominoul⁹ și Societatea de Gimnastică „Turnverein”, creată în anul 1884 cu scopul de a dezvolta gimnastica¹⁰.

Toate aceste „societăți” au reprezentat o primă etapă în procesul de organizare și practicare a activităților corporale, însă cea care va fundamenta acest domeniu va fi Societatea de Gimnastică, Sport și Muzică.

B. Înființarea, organizarea și funcționarea Societății de Gimnastică, Sport și Muzică și prezentarea celor mai importante realizări administrativ-organizatorice

I. Actul de înființare a Societății

La 14 noiembrie 1902, în cancelaria Seminarului Pedagogic Universitar din Iași, un grup de profesori universitari și secundari, printre ei aflându-se Paul Bujor, Ion Găvănescul, Ion V. Praja, Teodor Berescu, Vasile Negruzzi au decis înființarea unei organizații sportive particulare, denumită Societatea de Gimnastică și Muzică, cu scopul de a promova în rândul societății ieșene exercițiile corporale, jocurile sportive și gustul pentru muzică. De asemenea, își propunea ca imediat după înființare să cuprindă în structuri o „școală” menită a forma corpul de specialiști necesar predării gimnasticii în școli și grupările sportive din Iași, precum și din județele limitrofe.

Pentru a da posibilitatea formării unei imagini cât mai clare asupra subiectului în sine, vom reproduce integral textul procesului-verbal încheiat cu ocazia constituirii Societății¹¹.

Actul constitutiv al Societății de Gimnastică și Muzică din Iași

PROCES-VERBAL

Subsemnații, întrunindu-ne astăzi 14 Noiembrie 1902, orele 9 seara, în cancelaria seminarului pedagogic universitar din Iași, având în vedere

---

⁷ *Ibidem*, p. 32.

⁸ *Ibidem*, p. 35.

⁹ *Ibidem*, p. 44.

¹⁰ *Ibidem*, p. 49.

¹¹ *Călăuza Ceahlăului*, p. 5-6.

importanța netăgăduită a gimnasticii și educației fizice și morale – atât de disprețuite și neglijate la noi în țară – cât și foloasele mari ce le-ar aduce tineretului și neamului nostru, am hotărât înființarea în Iași a unei societăți românești, al cărei scop să fie de a procura membrilor ei mijloacele necesare spre a-și dezvolta fizicul prin exerciții gimnastice, precum și gustul muzical prin exerciții corale, ansambluri instrumentale, a le răspândi și în afară de societate, a contribui pe cât posibil la educația fizică și estetică a tinerimei, de a forma un personal apt pentru predarea gimnasticii în școlile din țară, publice sau private de băieți sau fete, de a dezvolta sportul excursiunilor și tirului etc.

Însărcinăm pe d-nii I. Găvănescul, P. Bujor și Ion V. Praja să facă un apel către toate personalitățile și toți intelectualii Iașului să se înscrie și să îmbrățișeze această idee pentru a se asigura dezvoltarea și propășirea societății.

Numele societății va fi „Societatea de Gimnastică și Muzică”.

Însărcinăm pe d-nii Ion V. Praja, Teodor Berescu, Vasile Negrutzi și Dim. Dimitriu să alcătuiască în timpul cel mai scurt posibil un proiect de statut, care va fi supus unei adunări generale spre aprobare.

Până atunci delegăm pe dl. Ion Găvănescul cu conducerea lucrărilor societății și pe dl. Gheorghe Scorpan cu îndeplinirea provizorie a funcțiunii de casier.

Dl. Găvănescul e în drept a ne convoca ori când va crede de cuviință.

Mai însărcinăm tot odată pe dl. Găvănescul a redacta o adresă către Ministerul Cultelor și al Instrucțiunii Publice pe care o vom semna toți, pentru a ne pune la dispoziție ruinele vechei școli de arte și meserii din str. Școalei de Arte, spre a ne servi, amenajându-le ca local pentru societate.

ss. I. Găvănescul, ss. Paul Bujor, ss. I. V. Praja, ss. V. Teodoreanu, ss. C. Meissner, ss. V. Negrutzi, ss. C. V. Praja, ss. M. Tomida, ss. Em. Bardasare, ss. Gh. Vârnăv-Liteanu, ss. I. Burgele, ss. M. Țilenschi, ss. Gh. Scorpan, ss. C. Botez, ss. T. Berescu, ss. D. Dimitriu”.

II. Organizarea și funcționarea Societății de Gimnastică, Sport și Muzică

În această diviziune a lucrării, ne propunem să prezentăm, cronologic, cele mai semnificative realizări ale Societății sub aspect administrativ și organizatoric, momente care au contribuit la dezvoltarea fenomenului sportiv ieșean.

✓ 1902, 14 noiembrie, s-a înființat Societatea de Gimnastică și Muzică;

✓ 1902, la scurt timp după înființare, ministrul Instrucțiunii Spiru Haret aprobă solicitarea făcută de conducerea Societății de a primi clădirea Școlii de Arte și Meserii (construcție veche și nefolosită, abandonată)¹², ulterior devenind sediul grupării. În timp, clădirea a fost modernizată, ajungând să aibă amenajate

¹² D. Ionescu, *op. cit.*, p. 183.

3 săli mari (lungime 30 m și lățime 10 m) de gimnastică, tir, muzică și dans; o sală pentru consiliu; o cancelarie; sală de dușuri; puncte sanitare; camere de locuit; magazine etc. În 1932, toate sălile sportive destinate activităților corporale erau înzestrate cu aparatele necesare gimnasticii, cu arme (puști de salon cu gloanțe și aer comprimat, pistoale, floretă, spadă, sabie) pentru lecțiile de tir și scrimă, instrumente, partituri și materiale necesare cursurilor de muzică și dans etc.¹³

✓ 1902, toamna, în cadrul Societății a fost înființată o școală menită să pregătească maeștri de specialitate¹⁴. Denumită Sport și Muzică, școala condusă mult timp de Vasile Negruzzi a beneficiat de aportul unor distinși profesori universitari și secundari din oraș, printre care: prof. dr. I. Luca (anatomie și fiziologie), Ion Găvănescul (Pedagogia gimnasticii), prof. univ. D. Pompeiu (mecanică aplicată la gimnastică), dr. N. Cădere (igienă), Ilie Burghilea, I. Ropăla și Teodor Berescu (gimnastică)¹⁵.

✓ 1904, din cauza lipsei resurselor financiare, conducerea Societății a fost nevoită să închirieze Ministerului Instrucțiunii sala de tir și alte 2 anexe, pentru depozitarea Arhivelor Statului. Contractul de închiriere, desfășurat pe 3 ani, a adus un venit de 12000 lei, suma contribuind la amenajarea și extinderea bazei materiale și la plata serviciilor celor angajați¹⁶.

✓ 1904, 11 iunie, Ministerul Instrucțiunii, prin decizia – adresă nr. 16350, recunoaște Școala Pregătitoare de Maestre și Maeștri de Gimnastică, înființată în cadrul Societății de Gimnastică și Muzică. Conform acestei decizii, școala a funcționat, neîntrerupt, până în anul 1925¹⁷, întreținută numai din fonduri și mijloace proprii. Timp de 2 ani (durata cursurilor) elevii își însușeau cunoștințe

---

¹³ *Călăuza Ceahlăului*, p. 7, 10, 11.

¹⁴ Inițiativa i-a aparținut maestrului de gimnastică Teodor Berescu care obținuse, în prealabil, autorizația de funcționare pentru Societatea de gimnastică „Männer Turnverein”. Între timp, respectiva societate se desființează, iar activitatea pentru pregătirea maeștrilor de gimnastică a fost preluată de școala care tocmai se înființase în cadrul Societății de Gimnastică și Muzică (Vezi D. Ionescu, *op. cit.*, p. 184).

¹⁵ N. Postolache, *op. cit.*, p. 69.

¹⁶ *Două raporturi anuale prezentate Adunărilor generale pe anii 1907 și 1908*, p. 7.

¹⁷ Până în anul 1925, trei mari „societăți” sportive particulare aveau recunoașterea legală din partea Ministerului Instrucțiunii, de a forma corpul de specialiști, necesar domeniului activităților corporale (maeștrii de gimnastică pentru învățământ sau conducători în diferite structuri sportive) și anume: Societatea Centrală Română de Arme, Gimnastică și Dare la Semn din București, înființată în anul 1867; Societatea de Gimnastică, Sport și Muzică din Iași și Societatea de Educație Fizică „Înainte” din București, fondată în anul 1905. În anul 1925 a absolvit prima promoție de profesori ai Institutului Național de Educație Fizică din București, înființat în anul 1922 și recunoscut prin *Legea pentru educația fizică din anul 1923*. În noul context creat, celor 3 structuri sportive particulare li s-au retras licențele de funcționare și dreptul de a mai pregăti specialiști (ultimele promoții au fost absolvenții seriilor 1923-1925).

de pedagogie, anatomie, igienă, fiziologie, mecanică umană (biomecanică), gimnastică etc., necesare pregătirii lor, pentru a deveni viitori maeștri de gimnastică (profesori) în sistemul de învățământ, dar și specialiști în cadrul „societăților” sportive particulare. Conform mărturiilor scrise, școala a pregătit în jur de 170 de maeștri și maestre de gimnastică¹⁸. Printre cei mai exponențiali absolvenți s-au numărat Vasile Ultimeșcu (și-a continuat studiile de specialitate în Franța, la École Normale D'Education Phisique din Paris), Corneliu Gheorghiu, Margareta Mancaș, Elena Butnărescu (Lateș), Alexandra Gavrilescu (renumita scriitoare ieșeană cunoscută publicului sub numele de Otilia Cazimir, a absolvit în anul 1915 cu media 9,67) etc.¹⁹

✓ 1904, Societatea se reorganizează, noua denumire fiind Societatea de Gimnastică, Sport și Muzică din Iași. Tot atunci a fost elaborat și primul statut, structurat pe 4 secțiuni și 40 de articole, prin care se reglementa scopul, mijloacele, membrii și organizarea grupării, document aprobat de Adunarea Generală în ședința din 25 aprilie 1905. A se vedea, în anexă, Statutele Societății de Gimnastică, Sport și Muzică din Iași.

✓ 1906, Societatea de Gimnastică, Sport și Muzică din Iași, împreună cu alte „societăți” similare din țară au decis să fuzioneze, pentru a crea un for centralizat al mișcării sportive. Astfel, la 14 septembrie a fost constituită Federația Societăților de Gimnastică din România cu scopul de a consolida educația fizică și sportul la nivel național. Primul președinte al Federației a fost generalul P. V. Năsturel, iar ca vicepreședinte îl găsim pe Spiru Haret²⁰. Ca structură a Federației, SGSM a organizat la Iași, în anul 1924, Congresul și serbările federale de gimnastică, evenimente de o deosebită semnificație în evoluția fenomenului sportiv românesc²¹.

✓ 1912, a fost inaugurat primul parc sportiv din Vechiul Regat. Construit din fondurile „Societății” și amenajat în cea mai frumoasă zonă a orașului – Copou, parcul a fost dotat cu aparatele și instalațiile necesare practicării exercițiilor de gimnastică și jocurilor sportive. Ca anexe se regăseau tribune pentru spectatori, alei și foarte multă vegetație. În timpul războiului mondial, armata a preluat parcul, folosindu-l în scopuri proprii. După terminarea războiului, parcul a trecut din nou în patrimoniul Societății, ulterior fiind cedat Primăriei²². O bună perioadă de timp, parcul a purtat denumirea de Parcul „Ferdinand I” din Copou.

---

¹⁸ Călăuza Ceahlăului, p. 9-10.

¹⁹ „Mapa de lucru” a profesorului Teodor Berescu.

²⁰ Nicolae Postolache, *op. cit.*, p. 78.

²¹ Călăuza Ceahlăului, p. 9.

²² *Ibidem*, p. 10.

✓ 1914, au fost finalizate lucrările de construire a Cabanei „Dochia” de pe vârful Ceahlăului. În timp, această importantă lucrare a adus mari servicii turismului și în special amatorilor de drumeții și excursii din toată țara. În cadrul Societății s-a stabilit o tradiție, ca în luna august a fiecărui an membrii Secției de Turism să parcurgă masivul Ceahlău, comparat cu Olimpul Greciei de către Dimitrie Cantemir în „Descrierea Moldovei”²³.

✓ 1929, la 1 septembrie a fost inaugurat Ștrandul Iașului, construit pe terenul din spatele Palatului Administrativ (astăzi Palatul Culturii), suprafață luată în concesiune pe o perioadă de 30 de ani de la Universitate. Costând aproximativ 7 milioane de lei, baza sportivă oferea ieșenilor un bazin de înot (lung de 100 m și lat de 30 m), o plajă de 6000 m², un loc amenajat pe o suprafață de 8000 m² destinat canotajului pe timp de vară și patinajului pe timp de iarnă, terenuri de tenis, pavilioane cu cabine, un bufet-restaurant care includea și un ring de dans, plantații, grădini etc.²⁴

C. Aspecte privind activitatea Societății de Gimnastică, Sport și Muzică pe secții sportive

Încă de la înființare, SGSM și-a propus să promoveze cât mai multe ramuri sportive, organizate pe secții și să atragă în cadrul lor cât mai mulți practicanți. Astfel, în primii doi ani de activitate în organigrama Societății existau 4 secții sportive – *Secția de gimnastică* (avându-l ca președinte pe Ioan Praja), *Secția de scrimă* (președinte Ioan Ghica), *Secția de tir* (președinte căpitanul D. Strătilescu) și *Secția de turism* (președinte I. Simionescu) și un număr de 319 membri (elevi, studenți, medici, profesori, ingineri, avocați, magistrați, artiști, comercianți, funcționari, ofițeri de armată etc.)²⁵

Activitățile sportive se desfășurau în sălile „Societății”, dotate cu aparatura și instalațiile necesare, achiziționate din fondurile proprii. Fiind o Societate de drept privat și având autonomie financiară, bugetul său era format din sume care proveneau din: cotizările membrilor, organizarea unor manifestări cultural-sportive (serate, spectacole, serbări), închirierea unor spații, subvenții (în fiecare an primăria acorda o anumită sumă) etc.²⁶

După schimbarea denumirii, moment petrecut în 1904, Societatea și-a diversificat activitatea, fiind promovate și alte ramuri sportive. Faptul s-a datorat

---

²³ *Ibidem*, p. 12-13, 15-16.

²⁴ *Ibidem*, p. 13-14.

²⁵ *Statutele „Societății de Gimnastică, Sport și Muzică” din Iași*, p. 14-20.

²⁶ *Două rapoarte anuale prezentate Adunărilor generale pe anii 1907 și 1908*.

în mare măsură pătrunderii în societatea românească a unor „sporturi moderne” – atletism, canotaj, ciclism, fotbal, tenis, rugby, patinaj, aduse în țară de studenții care își desăvârșeau studiile la universitățile din Europa, dar și de funcționarii străini care își exercitau activitatea profesională în diferite domenii. În acest sens, mișcarea sportivă se va dezvolta, apărând un nou tip de activitate și anume cea competițională.

Un rol important în dezvoltarea noilor discipline sportive l-a deținut și *SGSM*. Dacă în anul 1904, în cadrul Societății funcționau 4 secții care promovau gimnastica, scrima, tirul și turismul, în anul 1932, numărul secțiilor a crescut la 7, ele cuprinzând 12 discipline sportive, celor prezentate anterior adăugându-li-se boxul, luptele, atletismul, fotbalul, tenisul, canotajul, patinajul, înotul²⁷.

În continuare, vom prezenta anumite secvențe din activitatea acestor secții.

Atletismul. În Iași, *atletismul* nu a avut o evoluție rapidă și nici continuitate în practicarea lui. Puține au fost grupările sportive care și-au propus să-l implementeze și chiar dacă au încercat, nu au perseverat. În general, concursurile atletice se reduceau la câteva alergări de viteză sau de rezistență ce se desfășurau în pauzele jocurilor de oină sau de fotbal.

Printre societățile sportive care au încercat să popularizeze *atletismul* se regăsește și *SGSM*. Primele acțiuni desfășurate datează încă din anul 1909, prilejuite de inaugurarea „Monumentului Eroilor” din 1877, construit la Ciurea. Atunci au fost organizate serbări în cadrul cărora s-au desfășurat și curse de atletism. A fost o singură probă de alergare (fond), nu se cunoaște distanța, în schimb sunt prezentați primii trei clasați: locul 1, Cătuneanu, locul 2, Ionescu și locul 3, Miclescu²⁸.

Începând cu anul 1913, concursurile de atletism organizate de *SGSM* au căpătat o oarecare regularitate. Primul concurs școlar s-a desfășurat în iunie 1913, cu întreceri la următoarele probe: săritura în înălțime, săritura în lungime;

---

²⁷ Pentru Societatea de Gimnastică, Sport și Muzică din Iași, anul 1932 a însemnat, din punct de vedere organizatoric, momentul consacării sale. Comitetul de conducere era format din: Osvald Gh. Racoviță, care îndeplinea funcția de președinte al Societății, doi vicepreședinți: Teodor Berescu și P. Gh. Șerban; un secretar general, C. Vinograchi; un casier, căpitanul Th. Alistar; un șef-contabil, Al. Băcescu și 3 cenzori, A. Chelărescu, Ilie Criveanu și Em. Rogus. În organigrama Societății erau cuprinse 7 secții de activități specifice: *Secția de Gimnastică*, președinte I. Șoarec; *Secția de Scrimă*, președinte I. Krzyzanowski; *Secția de tir*, președinte N. Stanciu; *Secția de Muzică*, președinte Al. Roșca; *Secția de Turism*, președinte Cesar Parteni Antoni; *Secția de Box și Lupte*, președinte I. Fotea; *Secția de Foot-ball și Atletism*, președinte V. Ianovici; *Secția de Natație, Tenis, Sporturi Nautice și Sporturi de Iarnă*, președintele *Clubului de natație*, I. Ehrlich, președintele *Tenis Clubului*, prof. I. Plăcinteanu și președintele *Sporturilor nautice și de iarnă*, ing. V. Antistescu (Cf. *Călăuza Ceahlăului*, p. 11).

²⁸ *Opinia* din 10 mai 1909, p. 2.

alergare de rezistență și alergare de viteză. Participanții proveneau de la 3 unități școlare ieșene: Liceul „Internat”, Liceul „Național” și Școala Normală „Vasile Lupu”. Mai târziu, în septembrie 1923, cu ocazia „Expoziției agricole” din Parcul Copou, SGSM a organizat timp de 3 zile diferite manifestări sportive, care au inclus și întreceri atletice la următoarele probe: 100 m plat, 100 m garduri, greutate, triplusalt, aruncare de grenade, disc și 1500 m. Rezultatele obținute de către participanți au fost considerate ca primele recorduri ale Iașului, deoarece altele, până la acea dată, nu au fost consemnate²⁹.

Boxul. Singurele informații despre practicarea boxului la SGSM provin dintr-un studiu realizat de profesorul de educație fizică Nicolae Oloieru, intitulat „Începuturile și evoluția sportului la Iași”³⁰. Din textul respectiv reiese faptul că *Secția de box* a fost înființată în anul 1927, iar primul președinte a fost C. Pancu. În continuare, autorul precizează că în perioada 1930-1940, în cadrul *Secției* s-au format și afirmat cei mai cunoscuți boxeri ai Iașului, printre care: Gheorghe Popescu-Roller (antrenor și sportiv), N. Florescu, N. Băncescu, B. Ciudin, N. Arcu, Leonida Gheorghiu, Ianculescu Racoviță și alții.

Fotbalul. Conform periodicelor timpului, SGSM a organizat la Iași primul joc (sau „meci”) de fotbal, desfășurat în prezența unui public. Evenimentul s-a petrecut în ziua de 9 aprilie 1913, iar cele două echipe au fost alcătuite din sportivi aparținând SGSM, care se pregăteau pentru a participa la Festivalul Federației Germane de Gimnastică de la Leipzig. Primele impresii despre acest eveniment au fost oferite de ziarul *Opinia*, din care redăm următorul fragment: „Duminică a avut loc în prezența lui V. Teodoreanu, președintele SGSM, pe platoul de la Copou, prima partidă de foot-ball, la care au asistat mulți spectatori, care au admirat jocul. Ca arbitri la acest prim meci cu public au fost francezul André Fauvre, profesor la Școala Militară, fost jucător al echipei Stade Français și Osvald Racoviță. Printre remarcații meciului s-au aflat Leonida și Nicu Gatovscky, foști elevi ai Liceului Jason de Sailly din Paris, ei arătându-se a fi jucători excelenți”³¹.

După desfășurarea acestui meci demonstrativ, fotbalul s-a răspândit cu rapiditate, fiind practicat cu precădere de către elevi.

Gimnastica. Încă de la înființarea Societății, gimnastica a reprezentat o activitate fundamentală. Unul din obiectivele principale era și propagarea exercițiilor de gimnastică în rândul claselor sociale cu scopul de a-i determina pe

---

²⁹ *Ibidem*, nr. din 3 septembrie 1923, p. 2.

³⁰ Finalizat în anul 1977, studiul nepublicat al profesorului Nicolae Oloieru a reprezentat primul demers efectuat în cercetarea fenomenului istoric sportiv ieșean. În prezent, manuscrisul se găsește în custodia autorului.

³¹ *Opinia* din 10 aprilie 1913, p. 2.

tineri, vârstnici, bărbați, femei și copii să practice această disciplină sportivă. Un rol important în atragerea practicantilor l-a avut baza materială a „Societății”. Spre deosebire de alte grupări similare din țară, SGSM a deținut de la bun început un spațiu în care au fost amenajate, într-un timp foarte scurt, 3 săli, dintre care una pentru gimnastică și alte dependințe (băi, vestiare etc.).

Printre promotorii acestui domeniu s-au numărat Vasile Negruzzi, Teodor Berescu, Ilie Burghilea, Ion Bucovineanu, Vasile Ultimeșcu și alții, care și-au dedicat întreaga viață dezvoltării gimnasticii atât pe plan local, cât și pe cel național. În timp, aceștia au organizat și condus ansambluri de fete și băieți care au practicat în mod constant exercițiile gimnastice, au experimentat sistemele naționale de gimnastică – suedez, francez și german cu scopul de a găsi cele mai corespunzătoare metode și mijloace de utilizare, au promovat concursurile interșcolare de gimnastică, au pregătit și format în cadrul „Școlii pregătitoare de maiștri și maestre de gimnastică” numeroase promoții de specialiști ai domeniului.

Dintre toate realizările *Secției de gimnastică*, de altfel numeroase, un loc aparte îl ocupă organizarea *Marii serbări școlare de gimnastică* desfășurate în luna mai a anului 1913, pe terenul hipodromului de la Abator (în prezent Stadionul „Tineretului” de pe strada Abator). La grandioasa manifestare cultural-sportivă au participat elevii tuturor școlilor secundare de băieți și fete din orașul nostru³². Pentru a vedea interesul și emulația generate de marele eveniment, redăm un scurt fragment dintr-o publicație a timpului respectiv:

„Serbarea se va ține la hipodromul din Abator și va avea două părți: una sportivă propriu-zisă și una culturală-sportivă.

1. Ansamblu executat de 1200 elevi și eleve;
2. Gimnaziile *Ștefan cel Mare* și *Alexandru cel Bun*, exerciții libere sub conducerea profesorului Doboreanu;
3. Școala Secundară de fete *Oltea Doamna*, exerciții sub conducerea domnișoarei Tielman și dans gimnastic;
4. Liceul *Național*, exerciții cu batoane de lemn sub conducerea lui I. Dolijan;
5. Școala Secundară de fete *Oltea Doamna*, exerciții cu cercuri acompaniate de fanfara Liceului „Internat” sub conducerea domnului C. Tănăsescu;
6. Școala Normală de băieți *Vasile Lupu*, exerciții cu bastoane de fier sub conducerea lui Ilie Burghilea;
7. Școala Normală de băieți *Vasile Lupu*, lupta la coardă (frânghie);

---

³² *Călăuza Ceahlăului*, p. 8-9.

8. Școala Normală de fete *M. Sturdza*, dansuri naționale sub conducerea domnișoarei Tielman;

9. Liceul *Internat* sub conducerea lui I. Dolijan, o lecție de gimnastică suedeză și exerciții cu bastoane;

10. Școala Normală de băieți *Vasile Lupu*, dansuri naționale, brâul, chindia, brâulețul, sub conducerea lui I. Burghilea.

[...] Prin amploarea și varietatea ei, serbarea a delectat timp de câteva ceasuri miile de spectatori care au umplut până la refuz platoul Abatorului”³³.

Pe aceleași coordonate se înscrie și memorabila vizită efectuată în România, în anul 1914, a marelui fiziolog francez Georges Demény³⁴. Invitația de a vizita țara noastră a aparținut „Societății de Educație fizică *Înainte*” din București, prilej cu care distinsul profesor francez a organizat, împreună cu asistenta lui – domnișoara Clémence Karl, o serie de conferințe și demonstrații practice asupra *Noii metode de educație fizică și a armoniei mișcărilor, în special la femeia tânără*, desfășurate la București, Iași, Galați și Craiova³⁵.

La Iași, invitații au organizat într-un timp relativ scurt un ansamblu de gimnastică cu elevii *Școlii pregătitoare de maștri și maestre de gimnastică*, cu care au întreprins un turneu în țară, la Craiova și Galați, unde și-au expus principiile noului sistem de educație fizică. Potrivit informațiilor prezentate de profesoara Margareta Mancaș (a făcut parte din acel ansamblu, fiind cursantă a școlii ieșene), la repetiții, Georges Demény cânta la vioară, în timp ce Clemence Karl executa cu multă grație, în prezența auditoriului, exercițiile de ansamblu³⁶.

---

³³ *Opinia* din 19 mai 1913, p. 2.

³⁴ Georges Demény (1850-1917) a dezvoltat sistemul francez de educație fizică creat de Amoros (1770-1848) și Clais (1782-1857), devenind oficial principalul îndrumător al educației fizice franceze. A funcționat ca director al cursului de învățământ superior al educației fizice franceze de pe lângă Sorbona din Paris; a organizat în anul 1900 primul Congres Internațional de Educație Fizică; a elaborat în anul 1902 un regulament despre gimnastica militară. A adus modificări gimnasticii suedeze, elaborând un sistem propriu, pe care l-a numit *școala franceză nouă*. În cadrul sistemului său de educație fizică, a creat două tipuri de gimnastică: 1. *Gimnastica de dezvoltare sau igienică*, având ca scop creșterea armonioasă a copilului și aducerea la un nivel optim de sănătate, îndemănare și încredere în sine, a celor slabi și neîndemânatici; 2. *Gimnastica practică sau de aplicație*, grupată în: a) *Sporturi* și b) *Gimnastica amorosiană*, o combinație între exercițiile la portic (instalație creată de Amoros și formată din mai multe aparate destinate cățărării, sprijinului și echilibrului etc.) și exercițiile militare. Caracteristica originală a sistemului creat de Demény s-a numit *gimnastica educativă*, considerată temelia acestui sistem, care avea ca scop pregătirea corpului pentru practicarea sporturilor și a exercițiilor utilitare (Vezi, Alice Luca, *Gimnastica în școală*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, 1998, p. 30).

³⁵ D. Ionescu, *op. cit.*, p. 194.

³⁶ Datele au fost culese „Mapa de lucru” aparținând profesorului Teodor Berescu.

Faptul că Georges Demény a vizitat Societatea de Gimnastică, Sport și Muzică și în mod special *Școala de gimnastică*, denotă că el a apreciat cum se cuvine munca și rezultatele promotorilor ieșeni.

Luptele. SGSM a fost prima grupare sportivă din Iași care a introdus într-un cadru organizat practicarea „luptelor” (sau „trânta”, cum era denumită în limbajul popular). În acest sens, conducătorii „Societății” au înțeles frumusețea și necesitatea promovării acestei ramuri sportive, inițiind primele cursuri în luna mai a anului 1915, fapt menționat și în presa locală:

„Cu începere din luna mai SGSM din Iași a hotărât înființarea unor cursuri speciale de lupte franceze și ridicări de greutate. Cursurile sunt gratuite și se vor ține de trei ori pe săptămână în localul societății. Amatorii care vor dori să se înscrie la aceste cursuri se vor întruni duminică 3 mai orele 10 a.m. la sediul societății pentru a lua cunoștință de orar”³⁷.

Maestrul însărcinat cu conducerea lecțiilor de pregătire a fost C. Pancu, considerat primul instructor-antrenor pentru atletica grea (lupte, haltere) din Iași.

Din 1919 și până la sfârșitul anului 1929, documentele timpului nu mai pomenesc aproape deloc de această activitate corporală. Însă nu putem afirma, că „luptele” au fost definitiv „uite”, ele practicându-se sporadic și într-un anonim total.

Cu ocazia inaugurării *Stadionului din Iași*, la începutul lui septembrie 1929, printre manifestările sportive desfășurate s-au regăsit și „luptele”: „la ștrand, spectatorii s-au delectat admirând o veritabilă luptă greco-romană între Titi Iamandi și Juju Ornstein, desfășurată pe nisipul moale și cald”³⁸.

Lipsa unui sistem competițional la nivel local a determinat ca această disciplină sportivă să aibă un caracter demonstrativ, iar cei care practicau diferitele stiluri de „lupte” să-și pună în evidență aptitudinile doar în cadrul unor manifestări sau spectacole cultural-sportive organizate cu diferite ocazii.

Înotul. Fiind o activitate aplicativă și de agrement, înotul a fost practicat la Iași din timpuri îndepărtate. Multitudinea de lacuri și iazuri care înconjurau, atunci ca și în prezent, orașul, dădea această posibilitate tuturor amatorilor. Însă o activitate de întrecere, propriu-zisă, la Iași a avut loc începând cu anul 1929, odată cu amenajarea ștrandului. Ideea amenajării unei astfel de baze sportive și de agrement datează încă din 1902, atunci când dirigitorii SGSM și-au dat seama de importanța și necesitatea construirii unui ștrand care să reprezinte un bun al majorității ieșenilor. Dar posibilitățile materiale limitate ale Societății (se autofinanța) făceau imposibilă construirea unui astfel de obiectiv. Odată cu

---

³⁷ *Opinia* din 30 aprilie 1915, p. 2.

³⁸ *Lumea* din 5 septembrie 1929, p. 1.

trecerea anilor, situația financiară s-a îmbunătățit, permițând concretizarea uneia din cele mai mari realizări ale Societății și anume Ștrandul Iașului.

Demersul construirii ștrandului a început încă din anul 1927, când Osvald Racoviță, președintele SGSM a înaintat Senatului Universității ieșene o adresă prin care se cerea terenul din spatele Palatului Administrativ (actualul Palatul Culturii), cu scopul construirii unui bazin pentru înot și a amenajării unui loc destinat canotajului vara și patinajului iarna. Inițial, terenul a fost propus pentru amenajarea unei grădini botanice universitare³⁹.

Odată cu cedarea terenului de către Universitate, s-a trecut la elaborarea proiectului și la procurarea banilor necesari (închirierea sălilor „Societății”, organizarea unor spectacole și demonstrații de gimnastică etc.). În toamna anului 1928 a început amenajarea „Ștrandului” (concomitent se lucra la construirea bazinului de înot, la terenurile de tenis și spațiul pentru popicărie, la poziționarea locului destinat canotajului), iar în septembrie, anul următor, a fost dat în folosință.

Inaugurarea bazinului de înot a avut loc duminică, 1 septembrie 1929, într-un cadru festiv și cu un bogat program de demonstrații sportive – întrecere de lupte greco-romane, haltere, sărituri de trambulină și lecții de înot⁴⁰.

Primul concurs oficial de înot organizat la Iași, de către SGSM, s-a desfășurat la data de 15 septembrie 1929. Referitor la acest eveniment, presa ieșeană publică următoarele⁴¹:

„Societatea de gimnastică, sport și muzică anunță marelui concurs de înot ce va avea loc luni 9 septembrie, ora 4 d.a. la ștrand, în jurul Palatului. Se vor acorda premii în bani și medalii celor trei clasați la probele de viteză, rezistență și sărituri. Înscrierile se fac la Casa Ștrandului cu începere de duminică, ora 9 dimineața”.

Din motive necunoscute, concursul a avut loc pe 15 septembrie. Au fost menționate doar rezultatele la proba de înot-rezistență, unde au participat 20 de concurenți (distanța străbătută a fost de 2,5 km, iar câștigătorii au fost surorile Magda și Sofia Cosmovici – ambele ocupând locul I, ceilalți participanți abandonând pe parcurs)⁴².

În noiembrie 1929, SGSM a inițiat primele cursuri de înot și canotaj sub îndrumarea prof. Vasile Ultimeșcu (înot) și prof. Corneliu Gheorghiu (canotaj)⁴³.

---

³⁹ *Opinia* din 9 octombrie 1927, p. 1.

⁴⁰ *Lumea* din 2 septembrie 1929, p. 1.

⁴¹ *Ibidem*, nr. din 8 septembrie 1929, p. 2.

⁴² *Ibidem*, nr. din 16 septembrie 1929, p. 2.

⁴³ *Opinia* din 28 noiembrie 1929, p. 2.

Amenajările și înfrumusețările aduse ulterior, an de an, au determinat ca Ștrandul Iașului să devină cel mai cochet și complex ștrand din provincie, culegând cuvinte de laudă atât din toate colțurile țării, cât și din afara granițelor sale. În acest sens, relevatoare este și opinia prof. dr. Hazemann, expert sanitar al Franței pentru medicina preventivă de pe lângă „Liga Națiunilor”, care vizitând Iașul s-a abătut și pe la ștrand. Impresionat de ambianța plăcută, de curățenie și de varietatea ramurilor de sport care se practicau: înot, tenis, popice, volei, gimnastică, canotaj, box, a declarat că cel mai impunător ștrand al României se află la Iași⁴⁴.

Scrima. Considerată o activitate corporală (disciplină sportivă) de „elită” și costisitoare datorită specificului ei, scrima a reprezentat un apanaj al celor cu posibilități financiare. Numărul practicanților era destul de mic, puțini fiind cei care își permiteau să-și procure materialele necesare (armele și echipamentul de protecție) și să beneficieze de serviciile unui specialist (antrenor propriu).

Primele informații despre organizarea *Secției de scrimă* din cadrul SGSM ne sunt furnizate dintr-o publicație locală, care menționa: „La secțiunea de scrimă de pe lângă Societatea de Gimnastică, Sport și Muzică, s-au înscris până în prezent 13 elevi. Maestru e Vasile Bîrjoveanu”⁴⁵.

Dintr-o altă sursă, aflăm că pe la mijlocului perioadei interbelice ar fi existat un anumit entuziasm din partea elevilor și studenților ieșeni de a practica scrima. Conform mărturiei, într-una din sălile Societății, înzestrată cu armele, instrumentele și materiale necesare, se efectuau neîntrerupt exerciții de către membrii amatori, care luau lecții de scrimă (floreță, spadă și sabie) sub îndrumarea profesorilor de specialitate, special angajați de către cei care administrau *Secția*⁴⁶.

Patinajul. Odată cu darea în folosință a *Ștrandului* în toamna anului 1929, au fost create, încă din prima iarnă, condiții dintre cele mai bune amatorilor de patinaj – se putea patina pe gheața bazinului de înot, pe cea a lacului de canotaj, precum și pe suprafața celor două terenuri de tenis. Însă, puțini erau cei care practicau patinajul, cauza principală fiind costurile ridicate privind achiziționarea patinelor⁴⁷.

Printre ei s-a aflat și cel care a fost avocatul și scriitorul Ionel Teodoreanu, un pasionat patinator. Fostul primar al Iașului și președinte al SGSM, Oswald Racoviță, își amintea cu drag diminețile de iarnă, când colegul său Ionel Teodoreanu ajungea la birou cu servieta burdușită în care se regăseau pe lângă

---

⁴⁴ *Ibidem*, nr. din 4 august 1938, p. 1.

⁴⁵ *Ibidem*, nr. din 16 ianuarie 1908, p. 2.

⁴⁶ *Călăuza Ceahlăului*, p. 11.

⁴⁷ *Opinia* din 25 decembrie 1931, p. 2.

dosarele cu acte și mult prețuitele sale patine. Cum „Ștrandul” era poziționat chiar în spatele Palatului Administrativ, care adăpostea și baroul avocaților, în pauzele dintre procese, cunoscutul om de litere prefera să patineze⁴⁸.

Despre activitatea *Secției de patinaj* putem spune că SGSM organiza în fiecare iarnă concursuri de patinaj dotate cu premii. Unul dintre promotorii acestei discipline a fost profesorul de educație fizică Vasile Ultimeșcu, care a susținut primele lecții de patinaj și a pregătit viitorii hocheiști ai orașului⁴⁹.

Tenisul de câmp și tenisul de masă au cunoscut o amplă dezvoltare în rândul elevilor și studenților. Principalele grupări sportive, în jurul cărora „pulsă” întreaga activitate, erau *Tenis-Club* și SGSM. De altfel, între cele două structuri sportive a existat o fructuoasă colaborare. În acest sens, *Tenis-Clubul*, în cadrul căreia se aflau cei mai buni tenismeni ai orașului, a obținut din partea SGSM sala „Praja”, pe care a amenajat-o cu aparatele și instalațiile necesare desfășurării în condiții optime a antrenamentelor și jocurilor oficiale.

Privind tenisul de masă, informațiile sunt destul de reduse și nesigure. Unele dintre ele arată faptul că în luna decembrie a anului 1932, SGSM, prin marele animator al majorității ramurilor sportive, profesorul Vasile Ultimeșcu, ar fi organizat primul campionat al Iașului la această disciplină sportivă⁵⁰.

Tirul. Una dintre cele mai apreciate activități corporale desfășurate în cadrul SGSM a fost cea de tir. Chiar de la înființarea Societății, conducătorii ei au amenajat și dotat o sală cu scopul de a forma în rândul practicantilor deprinderea de a trage cu pușca sau pistolul la țintă.

Primul președinte al *Secției de tir* a fost căpitanul de armată D. Strățileșcu, ulterior ajungând până la gradul de general. Sub conducerea unor instructori speciali, membrii secției efectuau exerciții de tir redus cu puști de salon sau pistoale.

Începând cu anul 1904, timp de mai mulți ani, la cererea Societății și cu aprobarea Ministerului de Instrucție, prin adresa nr. 13017 din 16 august s-au executat trageri cu elevii școlilor secundare din Iași⁵¹. În timp, aceste trageri au căpătat un caracter tradițional, Societatea răsplătindu-i pe câștigători cu premii, constând din diplome și medalii.

Într-un raport anual privind activitatea Societății, primul ei președinte profesorul universitar Paul Bujor arăta:

„Cu mari sacrificii făcute de toți membrii s-a înființat o secție de tir, unde iau parte și elevii din ultimele clase de liceu și ai școlii normale Vasile Lupu.

⁴⁸ „Mapa de lucru” a profesorului Teodor Berescu.

⁴⁹ Nicolae Oloieru, *Începuturile și evoluția sportului în Iași*, studiu nepublicat, Iași, 1977.

⁵⁰ *Ibidem*.

⁵¹ *Călăuza Ceahlăului*, p. 10-11.

Rezultatele ce au dat până acum aceste exerciții de tir sunt într-adevăr surprinzător de îmbucurătoare și importante pentru educația națională”⁵².

De asemenea, în același raport, președintele făcea un apel către primăria ieșeană pentru a distribui Societății un „teren viran în vederea practicării tirului”⁵³.

Din cele prezentate în raport reiese faptul că Societatea intenționa să construiască un poligon în aer liber, însă, din cauza posibilităților financiare reduse și a refuzului celor din primărie, demersul a rămas doar la stadiul de proiect.

Secția de tir și-a continuat activitatea punând la dispoziția amatorilor sala, armele și maeștrii de tir, special angajați.

Turismul. Activitatea turistică a ocupat un loc însemnat printre preocupările Societății.

Profesorul universitar Nicolae Macarovici, președintele *Secției de turism*, cel care a schițat prima hartă turistică a Ceahlăului, relatează despre începuturile acestei activități, încă din 1902 pe când era asistent universitar și membru al Secției:

„În Moldova, ideea drumeției sau cum zicem azi de turism s-a dezvoltat masiv, plecând, în special din Iași, din jurul SGSM, care organiza anual excursii școlare. Cum punctele de interes turistic din jurul Iașului nu erau prea multe, în afară de Dealul Repedea și pădurea Bîrnova. Ulterior, *Secția de turism* și Comitetul de conducere al *Societății*, au luat hotărârea de a organiza în fiecare an, la data de 6 august, excursii pe muntele Ceahlău”.

Organizarea unor drumeții în grupuri mai mari ridica probleme deosebite, iar necesitatea amenajării unui „adăpost” pe masivul Ceahlăului devenea tot mai evidentă. Au existat câteva încercări de amenajare a unor adăposturi destinate refugiului pe timp de ploaie, dar au fost distruse de stihiiile naturii – coliba ziaristului Gheorghe Pană de la punctul denumit „Fântâna Rece”; adăpostul din lemn al avocatului Măcărăscu din Piatra-Neamț, cunoscut în prezent ca punctul „Fântâna Măcărăscului”; construcția din lut realizată de profesorii ieșeni Dimitrie Cădere și Ioan Praja, aflată pe actualul loc al cabanei Dochia și amenajarea din lemn a aceluiași ziarist Gheorghe Pană de la punctul „Piatra Sură”.

Toate aceste încercări nereușite au dus la concluzia că numai o construcție solidă, zidită din beton, putea să reziste intemperiilor. Astfel, în anul 1912, *Secția de turism* a decis formarea unui comitet, alcătuit din dr. D. Cădere, I.

---

⁵² Primăria Iași, dosar nr. 450/1905.

⁵³ Primăria Iași, dosar nr. 450/1905.

Praja, dr. I. Costinescu, generalul dr. N. Vicol, inginerul Niculescu-Dacu, care urma să se ocupe de construirea cabanei Dochia. Prin subscripțiile publice inițiate de Societate (devenită proprietara cabanei) și prin subvențiile acordate de unele ministere, s-au strâns fondurile necesare construcției. În anul 1913, au început lucrările sub directa supraveghere a antreprenorului italian Carlo Zane, stabilit în Piatra-Neamț, ele fiind finalizate în anul 1914. Construcția cabanei a presupus greutăți din cele mai mari, cu precădere la transportul cimentului, a ușilor, a geamurilor etc.

Războiul Mondial care a cuprins și teritoriul țării noastre în perioada 1916-1918 și-a lăsat amprenta și asupra infrastructurii cabanei, provocându-i serioase pagube. Au urmat noi eforturi financiare din partea Societății pentru a o repara, iar reînălțarea ei a avut loc la 6 august 1922, de „Ziua muntelui”.

Primele marcaje din drumurile principale ce duceau spre Ceahlău, a plăcilor indicatoare care precizau distanțele de parcurs și a timpului de mers au fost realizate de universitarii A. Chelărescu și N. Macarovici⁵⁴.

D. Implicarea și rolul unor personalități în propagarea educației corporale – particularități mai puțin cunoscute

Au trecut mai bine de 100 de ani de când în cancelaria Seminarului Pedagogic Universitar, un grup de intelectuali ai Iașului au luat inițiativa înființării unei *societăți sportive* „al cărei scop să fie de a procura membrilor ei mijloacele necesare spre a-și dezvolta fizicul prin exerciții gimnastice precum și gustul muzical prin exerciții corale, ansambluri instrumentale, a le răspândi și în afară de societate, a contribui pe cât posibil la educația fizică și estetică a tinerimii, de a forma un personal apt pentru predarea gimnasticii în școlile din țară, publice sau private, de băieți sau fete, de a dezvolta sportul excursiunilor și tirului etc”⁵⁵.

Mari și frumoase sarcini și-au asumat acești ctitori, reușind să le îndeplinească într-un mod cu totul excepțional. Meritul profesorilor de educație fizică, primii maeștri de gimnastică din urbea moldavă, Vasile Negrutzi⁵⁶ și al lui

---

⁵⁴ Datele au fost preluate din „Mapa de lucru” a profesorului Teodor Berescu.

⁵⁵ Citat preluat din *Procesul verbal* încheiat cu ocazia constituirii Societății de Gimnastică și Muzică din data de 14 noiembrie 1902.

⁵⁶ Vasile Negrutzi (1842-1917) este considerat „părintele” gimnasticii ieșene. A absolvit cursul de gimnastică din cadrul Societății Iasser Männer Turnverein, în urma căruia a obținut titlul de maestru. Toată viața și-a dedicat-o propagării gimnasticii atât în Iași, cât și în Moldova, desfășurând o amplă și susținută activitate teoretică, practică și organizatorică. De asemenea, a publicat numeroase lucrări și studii de specialitate, cele mai relevante fiind „Manual de gimnastică

Teodor Berescu⁵⁷, în mod special, inițiatorii acestei Societăți este cu atât mai important cu cât au reușit să atragă și să obțină sprijinul dezinteresat al lui Paul Bujor, pe atunci decanul Facultății de Științe, Ion V. Praja, N. Gane, V. Teodoreanu și Osvald Racoviță, personalități marcante ale comunității ieșene, care au îndeplinit în această ordine și funcția de președinte.

Multe dintre realizările Societății, despre care am amintit în textul nostru, sunt legate și de numele lui Osvald Racoviță⁵⁸, care cu pasiunea gimnastului, cu clarviziunea și influența intelectualului de mai târziu, a reușit să dea un ajutor neprecupețit dezvoltării fenomenului sportiv ieșean. Pasiunea pentru practicarea activităților corporale a căpătat-o încă din primii ani de școală, unde i-a avut ca măștri pe francezul I. A. Ealét (Liceul Internat „Costache Negruzzi”), Vasile Negruzți și Teodor Berescu (Liceul Național). Cu asemenea mentori străluciți se explică de ce elevul Racoviță practica gimnastica în timpul liber la *societățile*

teoretică și practică cu figuri” (publicat în 1892), destinat școlilor din Iași și „Manual de gimnastică rațională de exerciții executate cu cântece naționale și patriotice” (publicat în 1908) (Vezi, *Enciclopedia Educației Fizice și Sportului din România*, vol. II, București, Editura „Aramis”, 2002, p. 107).

⁵⁷ Teodor Berescu (1874-??) a devenit maestru de gimnastică în anul 1895, fiind absolvent al Școlii Speciale de Gimnastică și Tir din Iași (fondată în anul 1884 de Vasile Negruzți). În 1901 a participat la *Cursurile speciale de gimnastică* organizate la Berlin. Timp de peste 45 de ani și-a desfășurat activitatea în domeniul activităților corporale, fiind maestru de gimnastică și apoi profesor de educație fizică la Liceul „Traian” din Turnu-Severin, Gimnaziul clasic din Huși, Liceul de băieți „Bogdan P. Hașdeu” din Buzău, Liceul Național din Iași, Școala Normală „Vasile Lupu” din Iași, Liceul Internat „Costache Negruzzi” din Iași și Gimnaziul „Ștefan cel Mare” din Iași. În paralel cu activitatea didactică din școală a îndeplinit diferite funcții în cadrul SGSM, în perioada 1902-1944. A făcut parte, alături de măștrii de gimnastică D. Ionescu din București și R. S. Corbu din Brăila, din comisia numită de ministrul Instrucțiunii, Spiru Haret, care a elaborat în anul 1899 regulamentul de oină, fiind primul regulament oficial tipărit. Datorită meritelor sale incontestabile în promovarea gimnasticii, a fost recompensat cu mai multe distincții: *Cavaler al Coroanei României*, Înaltul Decret nr. 3154 din 9 decembrie 1904; *Răsplata muncii pentru învățământ* cl. I, Decret Regal nr. 1426 din 24 august 1913; *Membri al Ordinului Coroanei României în gradul de ofițer*, Decret Regal nr. 2676 din 31 mai 1923 – datele au fost preluate din „Mapa de lucru” a profesorului Teodor Berescu; vezi și D. Ionescu, *op. cit.*, p. 49-50.

⁵⁸ Osvald Racoviță (1887-1974) s-a născut la Iași, unde și-a făcut studiile, atât cele liceale (Liceul Internat „Costache Negruzzi”, promoția 1905) cât și cele universitare (Facultatea de Drept). De profesie avocat, Osvald Racoviță a desfășurat o bogată activitate și ca primar al orașului, îndeplinind această funcție între anii 1927-1929 și 1934-1938. Printre realizările sale, amintim: amenajarea Parcului Expoziției din Copou; construirea fostului Ștrand al Iașului, din spatele Palatului Administrativ; inaugurarea în anul 1935 a primelor sărbători al orașului în perioada Hramului Sfintei Cuvioase Parascheva etc. În anul 1945, a plecat la București, unde a fost arestat din cauza apartenenței sale la gruparea politică liberală. În timpul detenției a lucrat ca muncitor la Canal; după punerea sa în libertate s-a angajat ca muncitor necalificat la Cooperativa „Cartonajul” din București. A decedat în același oraș, în anul 1974 (Vezi articolul semnat de Constantin Ostap, „Amintiri despre Iașul care dispare” în *Ziarul de Iași* din 10 august 2007).

germane Iasser Männer Turnverein și Gesang Verein (cunoscută sub denumirea de Societatea de Gimnastică „Turnverein”). Cum pentru acele timpuri accesul tinerilor în respectivele societăți era limitat, iar doritori erau destui, a reprezentat un alt motiv esențial care a condus la înființarea SGSM.

În cadrul SGSM, fostul primar al Iașului, Osvald Racoviță a îndeplinit, între anii 1905-1918, funcția de secretar, apoi din 1918 și până în 1945, pe cea de președinte, funcție pe care și-a exercitat-o cu excelențe realizări⁵⁹.

Dincolo de toate aceste momente evocate, trebuie să aducem în discuție și recunoașterea oficială a SGSM din partea guvernanților. În acest sens, SGSM a beneficiat de sprijinul Casei Regale și implicit al guvernanților încă de la înființarea sa. Aflată sub patronajul Alteței Sale Regale Principele Ferdinand, gruparea ieșeană a fost recunoscută ca persoană juridică de către Adunarea Deputaților și cea a Senatului în ședința din 9 iunie 1905⁶⁰.

Ulterior, în ședința Adunării Deputaților din 31 ianuarie 1906, Regele Carol I a semnat *Proiectul de lege pentru cedarea localului Școlii de Meserii din Iași, cu locul înconjurător Societății de gimnastică, sport și muzică din Iași*⁶¹. În ședința aceleiași Camere, din 1 februarie 1906, ministrul Instrucțiunii Publice și Cultelor, M. Vlădescu, a pledat în favoarea SGSM, arătând celor prezenți „importanța societății în promovarea educației fizice și estetice în rândul tinerilor și al elitei lumii din Iași”. În continuare, ministrul Vlădescu a prezentat activitatea Societății, care prin „statutele” sale bine fundamentate, avea ca scop „desvoltarea și întreținerea gustului pentru diversele feluri de exerciții fizice și pentru muzică printre membrii săi, precum și a răspândi acest gust în afară de Societate și, pe de altă parte, de a da o deosebită atenție exercițiilor de tir, întrucât din noiembrie 1902, de când ea datează și până astăzi – 1 februarie 1906, a putut să intereseze la progresul său, elita lumii din Iași, grupând împrejurii 370 membri”⁶².

Au mai fost prezentate în această *Expunere* aspecte referitoare la activitatea *Școlii pregătitoare de maștri și maestre de gimnastică* din cadrul SGSM, precum și modul de organizare a concursurilor.

În finalul alocuțiunii, ministrul Vlădescu a arătat necesitatea ca statul român să se implice în acest caz, acordându-i SGSM sprijinul necesar ca ea să devină un centru de educație fizică.

Demersul legislativ s-a finalizat în data de 18 februarie 1906, când în ședința Camerei Deputaților s-a votat *Articolul unic* al *Proiectului de lege pentru*

---

⁵⁹ „Mapa de lucru” a profesorului Teodor Berescu.

⁶⁰ Parlament, dosar nr. 1391/1905-1906, f. 153.

⁶¹ Parlament, dosar nr. 1391/1905-1906, f. 152.

⁶² Parlament, dosar nr. 1391/1905-1906, f. 153.

cedarea localului Școalei de Meserii din Iași, cu locul înconjurător, Societății de gimnastică, sport și muzică din Iași, document pe care îl reproducem în continuare:

„Ministerul Instrucțiunii Publice și al Cultelor este autorizat a ceda Societății de gimnastică, sport și muzică din Iași, localul în care au fost, în trecut, instalate atelierele Școalei de Arte și Meserii, cu locul lor înconjurător, situat între Școala Comercială Gradul II, proprietatea Herșcu Schor, stradela Școala de Arte și proprietatea Gheorghe Cristofor. Acest local, cu locul său, nu va putea fi nici cedat, nici înstrăinat de Societate, și va reveni Ministerului în caz de utilizarea lui permanentă în alte scopuri, fie în caz de dizolvare a Societății”⁶³.

O semnificație aparte, prin care era recunoscută activitatea SGSM, o reprezintă *Adresa nr. 2048 din 12 ianuarie 1908* semnată de ministrul Instrucțiunii Publice și al Cultelor, Spiru Haret, prin care își exprima elogiile, astfel:

„Văzând inițiativa luată de Societate în vederea popularizării exercițiilor corporale și sacrificiile ce membrii ei fac în realizarea acestui *bine imens* pentru Țara noastră, subsemnatul vă exprimă vii mulțumiri pentru ceia ce s’au făcut cu acea ocazie și pentru mișcarea ce s’a întreprins în scop de a răspândi educațiunea fizică pentru tinerime”⁶⁴.

*

Pe baza acestor considerații și date prezentate în textul de față, putem formula o serie de observații și concluzii:

- Privind activitatea administrativ-organizatorică a SGSM, remarcăm baza materială constituită, ieșind în evidență: sediul Societății cu cele 3 mari săli, destinate practicării activităților corporale; parcul sportiv amenajat în Copou pentru practicarea jocurilor sportive în aer liber; ștrandul orașului, construit pentru practicanții înotului și vâslitului pe timpul verii și transformat în patinoar pe timp de iarnă; cabana „Dochia” construită pe masivul Ceahlău, pentru practicanții turismului etc.;

- Privind activitatea secțiilor sportive existente în organigrama SGSM, lucrurile sunt puțin altfel, chiar dacă conducerea sa a depus mult efort și voință în promovarea unor ramuri și discipline sportive. În general, activitățile sportive

---

⁶³ Parlament, dosar nr. 1391/1905-1906, f. 176.

⁶⁴ *Adresa* Ministerului a fost redactată în urma demersului SGSM de a premia cu medalii și diplome pe câștigătorii concursului anual școlar de gimnastică desfășurat în 1907, fiind prima acțiune de acest gen la nivel național (*Vezi Două raporturi anuale prezentate Adunărilor generale pe anii 1907 și 1908*, p. 22).

implementate în rândul amatorilor și-au găsit cu greu corespondent, neexistând din partea practicanților preocupări pentru efectuarea unor antrenamente sistematice în vederea organizării unor concursuri sau competiții după un grafic competițional bine definit. Este adevărat că nici pe plan național nu au fost organizate prea multe campionate care să însuflă dezvoltarea fenomenului sportiv. În perioada interbelică, foarte puține ramuri sportive au avut un sistem competițional regulat: tir, fotbal, lupte greco-romane, schi, box, patinaj artistic, patinaj viteză, atletism, înot, tenis de masă, hochei pe gheață, ciclocros;

- În dezvoltarea sa, fenomenul sportiv ieșean a întâmpinat destule greutăți care decurgeau în principal din următoarele: lipsa de interes (și de sprijin) a autorităților locale; lipsa specialiștilor cu experiență și a bazelor sportive care au determinat ca multe ramuri sportive să stagneze; costurile ridicate ale unor materiale și echipamente sportive necesare practicării anumitor „sporturi”, ele fiind achiziționate chiar de către practicanți (scrimă, patinaj, tenis de câmp etc.);

- Trecând peste toate aceste obstacole, sportul ieșean s-a bucurat totuși de contribuția unor personalități locale care au înțeles rolul social al educației fizice și sportului, componentă esențială în evoluția unei societăți civile;

- Impactul generat de SGSM în evoluția fenomenului sportiv ieșean nu s-a putut reconstitui în toate amănunțele, cauza principală fiind pierderea arhivei acestei prestigioase instituții cultural-sportive. Informațiile preluate din studiul profesorului Nicolae Oloieru, „Începuturile și evoluția sportului la Iași” arată că în vara anului 1944, prefectul poliției, având nevoie de încăperile Societății, ar fi dispus arderea arhivei sale. Din cercetările efectuate de noi în acest sens, reies două aspecte: a) evenimentul petrecut în anul 1944 nu a fost discutat în periodicele vremii; b) în prezent, în cadrul Direcției Județene Iași a Arhivelor Naționale, nu figurează nici un Fond cu date despre SGSM.

- Informația recuperată și analizată de noi aici ne îndreptățește să afirmăm că Societatea de Gimnastică, Sport și Muzică a reprezentat prima încercare reușită de organizare a activităților corporale și sportive din Iași, și că demersul a însemnat un succes și un progres organizatoric al acestui domeniu de activitate.

*The beginnings of organized sport in Iași:
"Society of Gymnastics, Sports and Music"*

(Summary)

Keywords: association, body activity, music.

The present study aims to reveal certain types of organization that were part of the process of the development of sports phenomenon in Iași, as the historiography on the body sciences consists only in few specialized articles and works.

In order to identify the most important achievements, we have tried to reconstitute, from different points of view, the history of the Society of Gymnastics, Sports and Music in Iași, founded in 1902:

- a) the beginnings of organized sport in Iași;
- b) the foundation, organization and functioning of the "Society of Gymnastics, Sports and Music";
- c) the activity of the "Society" organized in sports sections;
- d) the involvement and the role of some important persons, and lesser known features.

So as to support our approach, we have used the information provided by several sources such as inedited documents from the National Archives, newspapers and certain working tools. They all helped us build a more accurate picture of the role of the cultural and sportive organization in Iași in the spread of physical education and sports locally, regionally and nationally.

There has been also taken into account that the research of a sports phenomenon with historical feature is, for many authors, a complicated and difficult to complete project. Such a research is absolutely natural, because, as the years pass, forgetting is laid upon mankind, events and achievements, and the efforts and work of the founders of physical education and sports in Iași must not pass into silence.

ANEXĂ

Statutele Societății de Gimnastică, Sport și Muzica din Iași *

Președinte de onoare,
Alteța Sa Regală,
Principele Ferdinand al României

Art. 1. Se înființează în Iași o Societate cu numele „*Societatea de Gimnastică, Sport și Muzică*”.

I. Scopul Societății.

Art. 2. Scopul acestei Societăți va fi:

a) De a procura membrilor sei mijloacele necesare spre a-și desvolta fizicul prin exerciții gimnastice și indeletniciri sportive precum și gustul musical prin exerciții corale și ansambluri instrumentale;

b) De a desvolta și întreține gustul pentru diversele feluri de exerciții fizice și pentru muzică printre membrii ei precum și a respîndi acest gust în afară de Societate;

c) De a desvolta sportul excursiunilor în interesul cunoașterii pozițiilor pitorești a țării precum și în acela de a strînge mai mult relațiile dintre membri;

d) De a contribui pe cît posibil la educația fizică și estetică a tinerimei, căutînd a o atrage la ea;

e) De a forma personal apt pentru predarea gimnasticeii în școalele din țară, publice sau private, de băieți sau fete;

f) De a-și construi un local propriu în care să se poată aduna membrii Societății în scopul aratat mai sus.

Art. 3. Societatea va da o deosebită atenție exercițiilor de tir, pentru care va institui concursuri cu premii.

---

* *Statutele Societății de gimnastică, sport și muzică din Iași*, Iași, Tipografia „Dacia” Iliescu, Grosu & Company, 1904, p. 5-13. Textul de față a fost reprodus în forma sa originală.

II. Mijloacele Societății.

Art. 4. Mijloacele pentru atingerea scopului Societății vor fi:

a) Taxa de înscriere ca membru în Societate, care va fi de 2 lei, plătită la primirea în Societate;

b) Cotizația lunară, plătită de membrii Societății, care va fi de minimum 1 leu pe lună. Studenții și elevii școlii de Belle-Arte și ai conservatorului vor plăti numai câte 50 bani pe lună, iar elevii școlilor secundare vor fi admiși gratuit numai între orele fixate de dispozițiile, ce se vor lua de Consiliul de Administrație al Societății în această privință;

c) Donațiunile, legatele, subvențiunile, produsul serbărilor și al conferințelor mai cu samă în vederea scopului Societății, produsul lotăriei, ce va organiza Societatea pentru a-și crea un fond de construcție a localului seu precum și taxa cărții de membru, încăserile de la popici, tir etc.

Din venitul tirului 50% va constitui un fond special pentru el, care se va putea destina numai îmbunătățirilor acestui exercițiu precum și premiilor ce se vor decerne pentru el.

Art. 5. Din beneficiile nete anuale, după deducerea fondului din art. precedent se va preleva 15% pentru a se crea un fond de rezervă, inalienabil atît ca capital cît și ca dobînzi. El va fi depus spre fructificare la o casă de Economie și va fi păstrat acolo, pe cît posibil, în efecte de stat.

III. Membrii Societății.

Art. 6. Membrii Societății se împart în: fondatori, activi, donatori și onorifici:

a) Membrii fondatori sunt acei, care au luat parte la constituirea Societății;

b) Membrii activi sunt acei, care, plătind regulat cotizațiile, iau parte la toate lucrările Societății și dezvoltă activitate pentru realizarea scopului ei;

c) Membrii donatori sunt acei, care ajută Societatea, fie că i'ar pune la dispoziție sume de bani, fie că i-ar procura resurse sub orice formă;

d) Membrii onorifici sunt persoanele de înaltă distincție, care ar bine voi să acorde sprijinul lor Societății.

Art. 7. Titlu de membru activ se conferă de Societate cu votul majorității membrilor Consiliului Administrație, pe baza cererii persoanei și recomandarea ei de către un membru din Societate.

Art. 8. Titlurile de membru donator și onorific se vor conferi de Adunarea Generală prin aclamarea după recomandarea Consiliului de Administrație. Minimul donației va trebui să fie de 100 lei.

Art. 9. Toți membrii Societății, care plătesc taxa de înscriere 1 leu, au dreptul de vot, întru cât sunt la curent cu cotisațiile.

Art. 10. Toți membrii Societății au dreptul de a lua parte la ședințele Societății și la Adunările generale. Ei pot lua parte la exerciții în orele fixate prin dispozițiile Consiliului de Administrație precum și la toate excursiile și serbările Societății.

Art. 11. Membrii Societății au dreptul de a veni la serbările și producțiile Societății însoțiți de familie. În acest cas li se vor acorda avantaje de preț.

Art. 12. Membrii Societății au dreptul de a beneficia de reducerile și înlesnirile, ce se vor acorda Societății ca corporațiune.

Art. 13. Membrii Societății au datoria de a lucra din toate puterile pentru aducerea la îndeplinire a scopului Societății.

Art. 14. Membrii Societății au datoria de a se supune la regulamentul Societății precum și la orice dispoziție luată de Consiliul de Administrație.

Art. 15. Membrii Societății au datoria de a procura Societății cîți mai mulți aderenți; veghiind la buna ei reputație.

Art. 16. Membrii Societății au datoria de a plăti regulat cotisațiile lunare. Neplata lor timp de trei luni atrage după sine pierderea titlului de membru, dacă, avisat de Consiliul de Administrație, nu se va pune la curent.

Un membru, aflîndu-se în acest cas, poate fi reprimat, plătindu-și cotisațiile remase neachitate. Consiliul de Administrație decide asupra reprimării sau respingerii unui asemenea membru.

Art. 17. Membrii, care ar discredita Societatea prin purtarea lor, fie în Societate, fie în afară, vor putea fi excluși din ea provisor cu hotărîrea majorității Consiliului de Administrație. Excluderea definitivă se va pronunța de majoritatea membrilor Societății, convocați anume pentru acest scop.

Art. 18. Ori ce joc de noroc e absolut interzis în localul Societății și atrage după sine excluderea din Societate.

Art. 19. Datoriile elevilor, care se pregătesc sub conducerea maiștrilor designați de Consiliul de Administrație pentru cariera de maestru de gimnastică, precum și ale elevilor de a școala de Bele Arte, Conservator și școalele secundare, se vor fixa prin regulamentele, întocmite de Consiliul de Administrație în înțelegere cu maiștrii respectivi, cărora le va lua avisul.

IV. Organizarea Societății

Art. 20. Societatea se va administra de un Consiliu, ales de Adunarea Generală pe 1 an și compus din 11 membri dintre care un Președinte, doi vicepreședinți, 5 membri diriguitori, un secretar, un casier și un contabil. Fiecare

din cei cinci membri diriguitori vor fi designați se presideze una din următoarele secțiuni, în care se împarte Societatea: a gimnasticeii, a muziceii, a tirului, a turismului și a scrimei. Membrii diriguitori sunt ajutați fiecare de un consiliu de secțiune, format din trei membri, propuși de președintele Societății în înțelegere cu președintele secțiunii și aleși de Adunarea Generală.

Art. 21. Adunarea Generală va alege tot la epoca din art. precedent și trei censori.

Art. 22. Președintele veghează la aplicarea statutelor și conduce ședințele și Adunările Generale, avînd singur puterea de a le convoca pe aceste din urmă.

Art. 23. Președintele primește și deschide corespondența Societății, expediază lucrările curente și corespunde cu autoritățile sau persoanele private. El împreună cu secretarul subscrie actele și corespondența Societății precum și procesele-verbale ale Adunărilor Generale sau ale ședințelor ordinare.

Procesele-Verbale ale ședințelor Consiliului vor fi semnate de toți membrii prezenți ai Consiliului.

Președintele Societății organizează serbările, asistat fiind de persoanele competente din sinul Societății, la care el va crede de cuviință se recurgă. El reprezintă Societatea în chestiunile bănești, emite mandatele care trebuiesc contrasemnate de secretar și apoi visate de comptabil, care, îl va înainta casierului spre achitare și poate controla la orice moment casa Societății.

Art. 24. În lipsa președintelui atribuțiile sale se îndeplinesc de Vice-președinți.

Art. 25. Consiliul se adună de cîte ori e convocat de Președinte. El are dreptul de a se aduna și din propria sa inițiativă, prevenind formal pe Președinte. El statuează în privința tuturor chestiilor în legătură cu conducerea morală și materială a Societății. Hotărârile lui sunt executorii prin intermediul Președintelui.

Art. 26. Ședințele Societății se pot convoca sau de Președinte sau de doi membri ai Consiliului de Administrație sau în fine de 5 membri ai Societății; În ele nu se pot lua hotărâri executorii în chestiile de competența Consiliului de Administrație, dar se pot exprima desiderate.

Art. 27. Casierul e responsabil față de Societate pentru sumele ce a încasat și pentru care e dator a elibera recipise dintr'o condică à souche. El va fi ajutat la nevoie de un membru designat de el.

Art. 28. Nu va plăti nici o sumă fără mandat și fără închierea Consiliului de Administrație, consemnată în proces-verbal.

La finele fiecărei luni el va fi controlat de censori cărora le va presenta o situație.

La finele fiecărui trimestru el va prezenta cenzorilor situația materială a Societății pe trimestrul expirat. Depunerile și retragerile se vor face pe numele Societății prin Președintele ei. Pentru retrageri e necesară autorizația Consiliului consemnată în proces-verbal.

Art. 29. Casierul nu va putea nici odată păstra în casă o sumă mai mare de 300 lei; prisosul îl va depune, când va atinge suma de 100 lei, spre fructificare la o casă de economie, permițând retragerea fără greutatea.

Art. 30. Comptabilul va ține registrele Societății și va prezenta Adunării Generale un bilanț detaliat de fondurile Societății. El va contrasemna situațiile lunare și trimestriale, prezentate de casier. El va ține inventarul averii Societății.

Art. 31. Secretarul pe lângă atribuțiile specificate mai sus, redactează și procesele verbale. El prepară corespondența și ține arhiva, fiind organul principal al cancelariei Societății.

Art. 32. Cenzorii vor verifica lunar situația materială a Societății și vor referi Consiliului de Administrație. La finea fie cărui trimestru darea lor de samă va fi întocmită pentru tot timpul strecurat din exercițiul în curs.

Art. 33. În lipsa secretarului, casierului ori comptabilului ei vor fi înlocuiți pe răspunderea lor de un membru designat de ei din Consiliul de Administrație.

Art. 34. Adunarea Generală se va ocupa cu toate chestiunile puse la ordinea zilei de Consiliul de Administrație al Societății, care va fi obligat a face o dare de samă de mersul Societății, precum și cu diverse chestiuni, ce se vor propune în ședință de membri.

Ea va examina gestiunea financiară și va da descarcare Consiliului de Administrație, după ce într-o ședință ordinară, anterioară cel puțin cu 20 zile Adunării Generale, se va delega 2 membri care se raportează Adunării Generale asupra gestiunii perioadei, a căreia început va fi 1 Aprilie a anului precedent.

Art. 35. Hotărârile Adunării Generale sunt obligatoare pentru toți, iar Consiliul de Administrație va fi îndatorit a le aduce la îndeplinire, întocmai cum au fost consemnate în procesul verbal al ședinței.

Art. 36. Adunarea Generală nu se poate ține de cât în casă când a luat parte la ea cel puțin $\frac{1}{2}$ din numărul membrilor. Altfel se va convoca cel mai târziu într-o săptămână o altă Adunare Generală, care va lucra cu ori câți membri.

Art. 37. Modificarea statutelor se va putea face numai în Adunarea Generală cu $\frac{3}{4}$ din numărul membrilor prezenți.

Art. 38. Când Societatea va dispune de mijloace suficiente se va închiria sau cumpăra, cu avizul a $\frac{1}{2}$ din numărul membrilor, un local privat, care se va amenaja potrivit nevoilor.

Art. 39. În cas cînd mersul Societății va fi prosper, Consiliul ei de Administrație prin Președinte va fi îndatorit de a cere recunoașterea ei ca persoană juridică.

Art. 40. În cas de disolvare a Societății care se va pute face cu majoritatea membrilor prezenți la a treia chemare cînd la cele două precedente nu s'a adunat $\frac{1}{2}$ din numărul tuturor membrilor Societății, tot avutul ei se va trece „Societății de învățătura a poporului român din Iași” sau în cas cînd această Societate n'ar putea primi altei societăți de binefacere din Iași.